

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլիարիոյ համար Տարեկան 12 ֆր.
» » Վեցամսեայ 6 ֆր.
Արտատպանի համար (Երկու քիչը մեկ ծրարով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.
ԿԱՆԽԻՎ ՎՃԱՐԵԼԻ

Համակ դրամ եռայն դրկել հետեւեալ հասցեով
ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ. — Վ.Ա.Ռ.Ն.Ա. (Պոլիարիա)
Редакция на вѣст.
„И р а в у н к ъ“
ВАРНА (България).
Rédaction du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
էս չեն դրկուիր եւ յարմար դասուած-
ները միայն կը հրատարակուին աւ-
րոյշովի կամ մասամբ:
Խմբագրութեան տողը 20 սանթիմ. երե-
քեւ աւելի անգամներու համար 20 0/0
գնդ կը շինի:

ՌՈՒՄԵՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Ռումանիոյ խորհրդարանին մարտ
22ի նիստին մէջ Նախարարապետ
Պ. Տիմիթի Սթուրջա, որ վեր-
ջերս խայտառակաբար ինկած է
իր պաշտօնէն, Պ. Թաքէ Եռու-
նէսքուի մէկ հարցապնդումին պա-
տասխանած է հետեւեալ բառերով,
որոնք ամօթալի բիծ մը ալ կա-
ւեցնեն տմարտի վարչապետին
ճակտին վրայ:

Պ. Թաքէ Եռանէսքու կըսէ
թէ ռումէն կառավարութիւնը բա-
րոյապէս կորսնցուցած է փախըս-
տական Հայերը եւ Յոյները երկ-
րին մէջ հիւրընկալած չըլլալուն
համար:

Պ. Սթուրջա կը պատասխանէ.
— Պոլիարիոն բազմաթիւ հայեր
ընդունեցան Պոլսոյ դէպքերէն
ետքը, եւ հիմա չեն գիտե՞
ինչպէս ազատին անոնցմէ (*):

«Ինչ, կուզէ՞ որ Հայոց պատ-
հառա Օսմանեան կայսրութեան
հետ մեր ունեցած բարոյք յարա-
բերութիւնները խզենք. բայց
այն ատեն ի՞նչ պիտի ըլլար Սա-
կեղանիոյ ռումէններու վիճակը:

Պոլսոյ գործերը մեզ չեն վերա-
բերիր, ինչ որ մեզ կը վերաբերի
այն է թէ չը լեցնենք մեր երկի-
րը այնպիսի մարդերով որոնք ի-
րենց բան գործ ըրած են զանակ,
բեկովիլէր, եւ ռումք գործածել իր-
եւ համազումի եւ գոյութեան մի-
ջոցներ:

Ասկէ զատ պէտք չէ մոռնալ թէ
այսպիսի անձեր հիւրընկալելը հա-
կառակէ ազգաց իրաւանց(») եւ մենք
աւագ շահեր ունինք չը հեռանա-
լու ազգաց իրաւունքէն:

Եթէ փախտակները կը հիւ-
ընկալուին ուրիշ մեծ երկիրներու
մէջ, սըր միայն չուրի կաթիլ մը

(*) Ընդհակառակը, Պոլիարիոյ իշ-
խանը նոյն իսկ իր բերնով ըսած է.
«Սուլթանը իր հայ հպատակները
Պոլիարիա զրկելէ աւելի մեծ նուիր
մը ինչ չէր կրնար ընել:»
Ծ. Խ.

կը ներկայացնեն, նոյնը չենք կըր-
նար ընել նաեւ մենք: Նոյն իսկ
Ֆրանսեան հայ փախտակները
Սարսէլ եւ անկէջ Ամերիկա փո-
խադրեց. երկրին մէջ չի պահեց
զանոնք որպէսզի խռովարար տա-
րերը չի բազմացնէ (**):

«Աթէնքի մէջ հաւաքուած էին
բազմաթիւ մարդեր սովալուկ,
մերկ եւ հիւանդ. ինչպէս կրնա-
յինք անոնց առջև բանալ երկրին
զոնները. ասիկա մեծ անխոհեմու-
թիւն մը պիտի ըլլար:

«Ինչ որ ըրինք հին ժամանակնե-
րուն մէջ Պալաքանեան թերակղզոյն
բնակիչներուն համար պատմու-
թեան կը վերաբերի: Այն ատեն
մեր ձեռքէն եկածը ըրինք, եւ այ-
սօր կարող ենք զբաղիլ միմիայն
մեզմով, մեր ապահովութիւնով,
մեր ապագայով, ասոր Ռումանա-
կան քաղաքականութիւն կրսն(3):»

ՔԱՆԻ ՄԸ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ

(Շար. նախորդ քիռէն եւ վերջ)

Ճշմարիտ է որ մեր եկեղեցին
մեր գոյութեան իբր միակ պայ-
ման նկատել եւ ատոր համեմատ
շարժիլ ու գործել փոսնգաւոր սը-
խալ մը պիտի ըլլար. սակայն չեմ
կարծեր որ այս սխալ ըմբռնումն
ալ մեր մէջ այնքան տարածուած
ըլլայ որքան յօգուածագիրը կեն-
թաղէ՝ իր գրուածքէն դատելով:
Մեր լեզուն, մեր պատմութիւնը,
մեր գրականութիւնը, տոհմային
բարքերը, եւ անոնց վրայ հիմ-
նուած տոհմային դաստիարակու-
թիւն մը արհամարհել իբր պայ-

— (**) Սթուրջա հոս գիտակցաբար ճշ-
մարտութիւնը կը խեղաթիւրէ. Ֆրան-
սական կառավարութեան Ամերիկա
փոխադրած, հայերը Պանզան մտնող
մի քանի անձերն էին, ասոնցմէ զատ
ով որ Ֆրանսական հողի վրայ ոտք
դրաւ չի մերժուեցաւ. նաեւ երկրագնդի
բոլոր ցամաք մասերուն մէջ Հայոց
մուտքը ազատ էր, բացի Ռումանիանէն
որն որ Սթուրջայի պէս ճիւղալէ մը կը
կառավարուէր:

(3) Ոչ թէ Ռումանական քաղաքակա-
նութիւն, այլ գնչուական չտեսութիւն:
Ծ. Խ.

ման մեր գոյութեան պահպանման
բացարձակ տգիտութեան միայն
յատուկ է, որուն շրջանը մեր մէջ
ալ անցած կարելի է համարել:

Այդ շրջանին մէջ էր որ եր-
բեմն հայ ժողովուրդը խելքը միտ-
քը տուած էր միայն եկեղեցիներ
ու վանքեր հիմնելու որոնց պայ-
ծառութեան կը նուիրէր իր բոլոր
բարոյական եւ նիւթական զոհո-
ղութիւնները, առանց երբեք մը-
տածելու ազգ. դաստիարակու-
թեան կենսական խնդրոյն վրայ:
Այս ցաւալի պարագան, զոր յօ-
գուածագիրը, իբր յանցանք, ե-
կեղեցիին կը ջանայ վերագրել,
պարզապէս այն ժամանակին ոգի-
ին եւ ազգին ընդհանուր կացու-
թեան, անոր մտային ամենողոր-
մելի վիճակին անխուսափելի հե-
տեւանքն էր: Եկեղեցին է յան-
ցաւոր, եթէ հայ ժողովուրդը
պատմական անպաստ դէպքերու
հետեւանքով, թուրք բռնապետու-
թեան ճգնով լուծին տակ, դարե-
րով տգիտութեան թանցը խաւա-
րէ մը շրջապատուած, մտաւորա-
կան այն յետին աստիճանը իջել:
Հասել է որ կրթութեան, դաստի-
արակութեան, դպրոցի եւ ուսումի
զաղափարն իսկ չէ ունեցեր, ազ-
գութեան զաղափարն անգամ կոր-
սնցուցեր եւ իր բոլոր խնամքը գը-
րեթէ տակաւին մինչեւ կէս դար
առաջ կեդրոնացուցեր է, իր միակ
ըմբռնած ու հասկցած բանին, այն
է իր կրօնի եւ անոր հաստատու-
թեանց վրայ: Եկեղեցիին վրայ
ալ միայն այս մասին բնաւ երբեք
պատասխանատուութիւն մը չի
ծանրանար, այլ եւ անոր անթիւ-
տելի արժանիքը պէտք է նկատել
որ, այդ թանցը խաւարի դարե-
րուն մէջ ինք եղած է միակ մեծ
ոյժը, որ իր շուրջը հաւաքելով
բոլոր հայերը չէ թողած որ իրար-
մէ հեռանան, ցրուին ու կորսուին
օտար տարրերու հետ խառնուե-
լով:

Ասոր համար է որ երախտա-
պարտ ենք մեր ազգ. եկեղեցիին:
Կընդունինք յօգուածագիրին հետ
թէ մեր բազմաթիւ վանքեր, ո-
րոնք երբեմն հայ մտաւորական
կենքին կեդրոններ եղած են,

այսօր դժբաղդաբար ծուլարաններ
դարձել են ընդհանրապէս: Բայց
յանցանքը որո՞ւնն է: Մերն է,
ժողովուրդինն է, ամենուս է, որ
չենք կրցած այս հաստատութիւն-
ները օգտակար, ազգային հիմ-
նարկութիւններու վերածել. եկե-
ղեցին արգելք չէր կրնար ըլլալ
մեզի, ոչ ալ եկեղեցականները ո-
րոնք վանքերուն տէրը չեն եւ զորս
մենք կընտրենք եւ կը կոչենք ե-
կեղեցական պաշտօնի: Վանքերը
չենք կրցած բարեկարգել ճիշդ այն
պատճառներով, որոնք մինչեւ այ-
սօր արգելք կըլլան մեր դպրոցնե-
րուն ալ յարատեւ կանոնաւորու-
թեան, որուն վրայ շարունակ կող-
բանք:

Եթէ Ռումանիոյ Հայերը, ազգ-
եկեղեցիին յարած մնալով մէկտեղ,
այսօր իբր ազգութիւն կորսուելու
մօտ վիճակի մը հասած են, այդ
մէկ կողմէն կապացուցանէ թէ ե-
կեղեցին, քրիստոնեայ երկիրնե-
րու մէջ, տիրապետող քաղաքա-
կիրթ տարրերուն ազդեցութեան
եւ հարուածներուն դէմ մշտնջենա-
պէս մեր ազգութիւնը պաշտպա-
նելու համար բաւական զօրաւոր
ոյժ մը չէ այլ եւս: Իսկ միւս կող-
մէն արդարութիւնը կը պահանջէ
խոստովանիլ որ եկեղեցիին ուժովը
կրցեր են Ռումանիոյ Հայերը ցարդ
կատարեալ կորուստէ զերծ մնալ
ու տակաւին բաւական երկար ա-
տեն պիտի մնան: Եթէ եկեղեցին
չըլլար, անոնք արդէն շատոնց ան-
հետ կորսուած պիտի ըլլային,
ինչպէս եղան, օրինակի համար,
Հեհաստանի եւ Հունգարիոյ Հայե-
րը՝ այն պատճառով որ իրենց ազգ-
եկեղեցւոյ պահպանող գրկէն հե-
ռացան:

Ինչ որ վերի տողերով հաստա-
տել փորձեցինք, սա է թէ 1. բո-
ղոքական եւ մանաւանդ կաթոլիկ
հայեր, ընդհանրապէս, մինչեւ
այսօր զանազան պատճառներով,
ազգէն հոծ մասէն քիչ շատ հե-
ռացած, ազգութենէ աւելի կամ
պակաս ուժացած կըլլան ինքզինք-
նին, թէ 2. մեր ազգ. եկեղեցին
դարեւուր ընթացքին մէջ մեր ազ-
գութեան պահպանող եղած է, ու
տակաւին երկար ժամանակ պիտի

շարունակե մեր ազգ. գոյութեան բարոյական պայմաններէն մին և զիստազոր մնալ, որուն վրայ պարտինք գուրգուրալ երախտագէտ սրտով:

Յաւեւ փափաքելի է անտարա-կոյս որ Հայերուս մէջ դաւանանքի տարբերութիւնը դադրի մեր ազգ. զգացումներուն չափին համար նշանակութիւն ունենալէ և ամենքս, մեծ ու պզտիկ, անխըտիր, հասնինք զարգացման այն աստիճանին որ հարկաւոր է մեզ՝ այդ արդիւնքը ձեռք ձգելու համար: Յուսանք որ այդ ժամանակը ա՛լ շատ չուշանայ և զայն փութացնելու դիտումով՝ ամեն հասկցող մարդ մեծ պարտականութիւն մը ունի իր շրջանակին մէջ լուսաւորելու միտքերը այս կենսական խնդրոյ մասին: Քարոզիչը իր բեմէն, հրապարակագիրը մամուլի միջոցաւ, ուսուցիչը իր դասարանին մէջ առիթ փախցնելու չէ հասկցնելու թէ բոլոր հայերը, ինչ դաւանանքի ալ վերաբերին և աշխարհի ո՛ր կողմն ալ գտնուին, միեւնոյն նախնիքներու զաւակները հարազատ եղբայրներ են, զիրար սիրելու և համերաշխ ոգւով պաշտպանելու պարտական, կրօնական տեսակէտը զուտ կրօնական գործերու և անդիի, հանդերձեալ աշխարհքին վերապահելով:

ՊՐԿՆԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Մշոյ Աւրան Գիւղացի Մանուկ Յարութիւնեան անուն անձը, հայրենիքը կին և զաւակներ ունենալով հանդերձ վառնայի մէջ այրի կնօլ մը հետ վերստին ամուսնաւնալ փորձած էր: Քաղաքիս Աւագերէց Տէր Մարտիրոս քահանան ըստ օրինի Պատրիարքարան դիմած էր, որպէսզի յիշեալ Մանուկի մասին հայրենիքէն տեղեկութիւն առնուի և ըստ այնմ պատկազրութիւնը ըլլայ: Բայց Տէր Գէորգ քահանայ Հիւրմուղեան

Պատրիարքարանէ հաղորդուելիք տեղեկութեան առանց սպասելու պակը կատարած է: Իսկ յետոյ Պատրիարքարանէն պաշտօնապէս լուր եկած է թէ Մանուկ Յարութիւնեանի կինը ողջ է և թշուառ վիճակի մէջ: Պատր. Փոխանորդը պարտք կը դնէ տեղւոյս քահանային որ Մանուկը համոզէ ու հայրենիք ղրկէ: Բայց շնորհունակ Տ. Գէորգ քահանան արդէն «գառնուկը գայլին կերցուցած» ըլլալէն վերջ «գայլ կայ» կը պօռայ: և իբրեւ խորամանկ միջոց մը, տեղական թերթերու մէջ ծանուցում կուտայ թէ ասկէ վերջ հայրենիքէն ամուրիութիւնը հաստատող վկայական չի բերուած ոչ ոքի պատկազրութիւն չի պիտի ըլլայ, ինչպէս ասկէ առաջ Այցելու հովիւներու տնօրինութեամբ 4 անձի վկայութիւնով կըլլայ եղբւր:

Մենք տէրտէրին այդ ծանուցումը հրատարակել աւելորդ համարեցինք, քանի որ գիտէինք թէ այս մասին հոգեւոր իշխանութեան բարձրագոյն հրամանը սկիզբէն ի վեր շատ բացորոշ է: և այդ հրամանին դէմ վկայելով բաւականանալու մասին ո եւ է պաշտօնական արձանագրութիւն չը կար հետեւաբար զգալով թէ Տ. Գէորգ եկեղեցիի մը համար այդ ծանուցումը կըլնէր, մենք չի հրատարակեցինք: Ահա այսօր ալ խնդիրը պարզուեցաւ թէ Տէր Գէորգ այդ ծանուցումով կը ջանայ իր յանցանքը վերագրել ասկէ առաջ եղած տնօրինութեան մը, որ գոյութիւն չունի:

Տէրտէրը՝ հակառակ եկեղեցական օրինաց, հակառակ հոգեւոր իշխանութեան բարձրագոյն հրամանին կրկնամուսնութիւն մը կատարած է:

Կիմանանք նաեւ թէ երկրորդ կին մը առնող յիշեալ Մանուկը վկայութեան համար անձի մը մէկ դադ. ոսկի խոստացած է և միայն այդ անձին վկայութիւնը բաւական սեպելով քահանան պատկազրութիւնը կատարած է: այս ի-

րողութիւնը կընայ սա կասկածը տալ մեզ թէ աւելի մեծկակ գումար մալ տէրտէրին խոստացուած ըլլալու է:

Ա՛լ մեր համոզումը սա կէտին հասած է թէ Տէր Գէորգ Հիւրմուղեան վերջին ծայր անուղղայ քահանայ մըն է, որուն ո եւ է եկեղեցւոյ մէջ պաշտօնավարութիւնը նորանոր ապօրինութեանց հիւսքը պիտի աւելցնէ, ցորչափ նա չենթարկուի արժանաւոր պատժոյն:

Ուստի հոգեւոր իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այդ անուղղայ քահանային վրայ:

ԿՐԵՏԷ

—)(—

Կրետէ, Ազատագրիտ կղզին, Միջերկրական ծովուն մէջ գտնուելի դիրք մը ունեցող, բարեբար և կեդրոն կղզի մըն է: Բիրէայէ ունեցած հեռաւորութիւնն է 16 ժամ, իսկ Զմիւռնիայէ և Ալէքսանդրիայէ 36 ժամ:

Գլխաւոր ծովեզերեայ քաղաքները են Հանիա, Գանտիա և Ռէթիմո: ասոնք առօրեայ հաղորդակցութեան մէջ են ընդհանուր աշխարհի հետ շոգենաւական երթևեկութեանց շնորհիւ:

Այս կղզին 1770 թուականէն ի վեր միշտ խռովութեան մէջ եղած է: Իսկ մեծ ապստամբութիւնը սկսաւ 1866 թուականին և վերջացաւ 1898 նոյեմբեր 3ին ռուսալով իր ազատութիւնը ձեռն լարուական տէրութեանց: 1866էն մինչեւ 1898 եղած 32 տարուան միջոցին կրետացիները կըլնէին թուրք բռնակալ իշխանութեան անկրելի լուծը, այն լուծը զորս կրած են թրքական կառավարութենէն ազատած ազգերը, և զորս կը կրեն ցարդ Հայաստան և Մակեդոնիա: Կրետէի ժողովուրդը շատ սուղ գնեց իր ազատութիւնը, ինչու որ կղզւոյն մէկ երրորդ մասը աւելիակ դարցած է, բայց և այնպէս ժողովուրդը շատ

գոհ է, որովհետեւ տնկերի լուծի մը տակէն ելլող մարդը միայն կղզայ ազատ շնչառութեան արժէքը:

Թէեւ առջի ապստամբութեանց ժամանակ թուրքերը ամենամեծ քնաններ հասուցած են իրենց հայրենակից Յունաց, բայց սոյն վերջին ապստամբութեան միջոցին կղզւոյ թուրք բնակիչներն են որ թէ նիւթապէս՝ թէ անձնապէս և թէ բարոյապէս մեծ կորուստ ունեցած են:

Իշխանանիստ քաղաքն է Հանիա: Օսմանեան տիրապետութեան ժամանակ ալ կղզւոյն կառավարիչը հոս կը նստէր և վերջին կառավարիչը եղաւ Ճէվաթ փաշա: Իսկ կղզւոյն ազատութենէն յետոյ Եւրոպական տէրութեանց կողմանէ Գովիսէր կը կարգուի Երկրիտ իշխանը, Յունաստանի թագաւորին երկրորդ որդին 3 տարուայ համար:

Կղզին ունի տեղային ոստիկանութիւն մը, կազմուած տեղացի յոյներէ և թուրքերէ, որոնք իրենց գտնուած միջավայրին առ ժամապէս տիրող տէրութեան օրինաց համաձայն կը կրթութիւն տան: Կէս Հանիայի մէջ Գաղղիական Ռէթիմոյի մէջ Ռուսական, իսկ Գանտիայի մէջ Անգլիական կըրթութիւն և մարզանք կառնեն:

Կղզին ունեցաւ մի սահմանագրական ժողով, որուն բացումը կատարեց Երկրիտ իշխանը և որուն նիստերը տեղեկին մէկ ամիս: Սոյն ժողովին մէջ ամեն մի նահանգի ներկայացուցիչը ունեցաւ:

Հանիա, իշխանանիստ քաղաքը, ունի փոքր բայց գեղեցիկ նաւահանգիստ մը, քարափով մը շրջապատուած, նաւահանգստի մուտքին ալ կողմը կը գտնուի օսմ. տիրապետութեան ժամանակ իբր լծնդանօթարան ծառայող շէնքը և որ ցարդ Թոքմանէ կը կոչուի և որուն վրայ, ճիշդ ծովեզերքին մօտ կանգնած մի աշտարակի վրայ, կը ծածանի կրէտական դրոշակը: Իսկ մտից ձախ կողմը կը գտնուի

ԲՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԵՑ ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ա.

1889ի Դեկտեմբեր օրն է. եկեղեցական արարողութիւնը լոյս-առաւօտին հետ աւարտած եւ ամբողջ Ակն քաղաքի հայ ազգաբնակչութիւնը կը տօնէ անպատում խրախճանքով Աստուածորդիին մարդեղութեան խորհրդաւոր տօնը: Չը նայելով մուտացող ու խածնող հիւսիսին որ իր կրքոտ կայակները կը թափէ Անտի-Տաւրոսի ալեւոր չղթաներէն. չը նայելով ձիւնին որ քաղաքին իրարու վրայ հիւստած գեղեցկաշար տունները կը թաղէ իրեն կնքումի սպիտակութիւն ունեցող կակուղ թերթերուն տակ, այսու զօրաբացնելով եկող զացողներու անցուղարձը. քա-

ղաքին քրիստոնեաներէ բնակուած թաղերէն լուծած երգերը եւ ուրախութեան հնչուն ձայները կարծես մթնոլորտին անհարթութիւնը կը հեգնեն:

Բնականաբար այդ երգերուն եւ խրախճանքին մէջ մեծ դեր կը կատարեն առատ ուտելիք եւ ոգելից ըմպելիները: Ակնցին հակառակ իր համբաւեալ խնայողաւորութեան որ այսօր առակի կարգ անցած է, գիտէ տեղին ու պարագային համեմատ օրը օր ընել, ինչպէս կըսուի ժողովրդային լեզուով: Փոքր Հայքի բնութեան հիասքանչ տեսարաններով օժտուած, գիրքով անման այդ քաղաքին հայութիւնը, որ շինքը չըլնապատող խառն աղգաբնակչութենէն համեմատապէս նիւթական շատ նպաստաւոր պայմաններու մէջ կը գտնուի, առուր պատշաճի պէտքերը տեղը տեղին կը հոգայ. շտեմարանին մէջ ճոխ ուտելիք, կարասին մէջ ըմպելին չեն պակսիր: Գրեթէ բացառութիւն ըլլալով՝ քաղաքին ջրերը եւ

հասուն երիտասարդները այդ չաբաթը նոր տարին սկսելով, ինքզինքնին բազմակի արարողութեան կը նուիրեն: Իրենց ժամանցի կարգացոյցը կը կազմէ հետեւեալը. վերի թաղի հայերը կը լեցուն Մայր եկեղեցին, իսկ վարի թաղիները Սուրբ Գէորգը իրենց բաւականապէս զգացումներուն յագուրդ տալու համար լիովին կերպով: Հազիւ թէ սրբազան շէնքէն դուրս նստուած կը սկսին արբնալ. ցերեկի ճաշի ատեն կը մօտենայ եւ արդէն գլուխները տաքնալով վրայ են: Իսկ ճաշէն ետք չափը լեցած է, անկից անդին, ինչպէս պարզ է մտածելը, չափազանցութիւնն է որ կը տիրէ: հատ մըն ալ, հոտ մըն ալ եւ անա այդ հատերուն հետ մտքի սովորական լրջութիւն եւ ֆիզիքական հաւասարակշռութիւն սեղի կուտան: Այդ օրերու մէջ, այդ եռանդոտ արբեցողները տեսնողները ս՛վ գիտէ որ քան աննպաստ զաղափար պիտի կազմեն այդ ժիր ժողովուրդի զաւակնե-

րուն վրայ, որոց գործունէութիւնը, առեւտրական աննկուն բնորոշակութիւնները Հայաստանի շատ ազաւ տեղերու բնիկ հայերը ունին:

Աշխարհի ուրիշ շատ մը անկեղծութեան մէջ եղածին պէս, ծնունդի օրը, քաղաքին մէջ անկեղծութեան իրարու շնորհաւորական այցելութեան երթալը պարտք մ է: Խմբական այցելոյն են որ շնորհաւորութիւններու նշանակութիւնը կը բարձրացնեն անրացատրելի խորհրդաւորութիւն մը տալով անոր տարիքոտ մահկանացուներու կրկն բարեկեցիկ եւ անբարեկեցիկ դասակարգերը զատ, երիտասարդներու կրկն նոյնանման պայմաններու մէջ ապրող դասակարգերը զատ կը սկսին իրենց այցելութիւնները, վերի եւ վարի թաղերու կէնտեղ, Ղազանձիք, Գալուստենց, Խնկաձոր, Բերդի աղբիւր, Հովտիք, Մարգարեց եւ ուրիշ փողոցները կենդանութիւն կառնեն: այցելութիւնները մէկ տունէն միւսը կը պատին

ծովային փարոսը, ասոր ճիշդ դի-
մացը և քարափին վրայ շինուած
է մաքսատունը, որն որ գեղեցիկ
չէնք մըն է: Մաքսատան ճիշդ ե-
տեւը գտնուող բարձունքի մը վը-
րայ կը ծածանին չորս տէրու-
թեանց Անգղիոյ, Գաղղիոյ, Ի-
տալիոյ և Ռուսիոյ դրոշակները,
իրենց մէջտեղը ունենալով կրէտա-
կան գրոշակը, այս վայրը որ
այժմ ընդարձակ գաւիթ մըն է,
տաճկաց իշխանապետութեան ա-
տեն կառավարութեան պաշտօնա-
տուն եղած է և վերջին դէպքին
ատեն այրած է:

Հանիայի նաւահանգստին մէջ
երբ օդը գեղեցիկ է, կրնան մըտ-
նել քիչ տարողութիւն ունեցող շո-
գենաններ, ապրանք առնել և կամ
դուրս հանելու համար. իսկ մեծ
շոգենաններ նաւահանստէն դուրս
կը խարսխեն. ծովը գրեթէ միշտ
յուզուած է և ալ աւելի կըլլայ
երբ հիւսիսային հովը կը փչէ,
այն ատենն է որ շոգենանները
հարկադրուած են Սուետայի ծովա-
խորշը երթալ և սպասել ծովուն
հանգարտանալուն:

Հանիայի քարափին ամբողջ եր-
կայնութեանը վրայ շինուած են
վաճառատուններ և տուններ. նոյն-
պէս և քարափին վրայ կը գտնու-
ին Աւստրիական և Գաղղիական
նամակատունները. ունի մի շուկայ
որուն մէկ մասը վերջին դէպքին
միջոցին այրած, բայց այժմ վերս-
տին շինուած է: Եւկայի յարգի
մասն է «Եատրուան մէյտան»-ի կո-
չուած վայրը:

Ամբողջ քաղաքը չըլապատուած
է ճենովացւոց ձեռք շինուած և
ցարդ անարատ մնացած պարիսպ-
ներով, ունի երկու դուռ, Քուս
Գարու և Հալէբա-Գարուսու: Օդը
և ջուրը աղւոր է. և հակառակ
իրմէ քիչ հեռաւորութեամբ գըտ-
նուող և ձիւնապատ բարձրաբերձ
լեռանց, ձմրան եղանակին օդը
բարեխառն է, բայց ամրան տաք
կընէ. որովհետեւ քաղաքը չըլա-
պատող պարիսպները, թող չ'ն
տար ազատ օդին ներս մտնելու:

անդադրում. ինչ մեծ ուրախութիւն
ասպնջական անեցիներու համար այդ
այցելութիւններու ընդունիլը. կարմ-
բուկ հարսեր առնոց կը սպասեն իրենց
առաքինի գեղեցկութեամբ փայլելու
համար, վարդէ կոյսեր իրենց համակ-
րած եւ սիրած երիտասարդին ամօթ-
խած արցունքով հուր ու բոց նայ-
ուածք մը նետելու. համար, տնայէն
տանտիկինը օրհնութիւններու իր ջեր-
մեանդ շնչաւորը միացնելու, վառա-
կին թոչունը, ճշգրտացող մանուկը հա-
մար, ծախելու, գիրկէ գիրկ թոչնու-
վերջապէս տունին պապը իր պատկա-
ռելի ներկայութեամբ ուրախութիւնը
չափաւորելու, պատշաճից օրէնքը յար-
գել տալու համար: Հիւսիսեմարտութիւ-
նը կանոնաւորապէս տեղի կուսենայ.
հիւրերու և հիւրընկալներու շարժելու
եղանակին մէջ ներդաշնակ պարզու-
թիւն մը կը տիրէ. «հրամեցէք, անուշ
ըլլայ»-ի ձայներուն արձագանք կուտան
«չնորհակալութիւն»ները: Առեւտուրի

Ջրոյց կար թէ պարիսպները բան-
դելով քաղաքը պիտի միացունեն
Հալէփայի հետ, որն որ քաղաքէն
դուրս գրեթէ մէկ քառորդ ժամ
հեռու կը գտնուի, բայց հետզհետէ
քաղաքին պարսպացը կը մօտենայ:
(Շարունակելի)

ՄԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Շարժում իր 118 թիւով իբր վերջին
խօսք իր վերջին շրճադր թափած էր
մեզ դէմ: Մենք ո եւ է խնդրոյ մէջ
խեղաթիւրում չենք ըրած. եւ ընդհա-
կառակը մեր լուրջ քննադատութեանց
փոխանակ լրջութեամբ պատասխանե-
լու Շարժումի խմբագիրները եւ իրենց
միմասները հայհոյութիւն միայն ծայթ-
քեցուցած են, ինչ որ տկարին զէնքն
է: Այսօր մենք հպարտ ենք որ վերջա-
պէս հրապարակային կեղծարարները (1)
իշխան զրպատիչները (2), շահագէդ կու-
սակցամոլները ու տաճկահայութիւնը
անուանարկել ջանացող (3) կախաւն
եւ հէնց հոնցեանցները հրապարակա-
բաւական գիմակազուրկ ըրինք: Արդէն
սա պարզ է թէ այդ ախտաժէտները
իրենց միակ նպատակակէտ ընտրած են
ամեն գնով հարուածել իրենց վտնա-
կին չի պատկանող անձնաւորութիւն-
ները, մանաւանդ երբ ասոնք տաճկա-
հայ են ու տաղանդով եւ զարգացումով
գերազանց առաւելութեամբ կը փայլին.
տաճկահայ ամենամեծ հանճարները իսկ
ի կենդանութեան, անոնց դնահատման
չեն արժանացած, այլ ընդհակառակը
հարուածուած են, սա պարզ պատճա-
ռաւ թէ անոնք չեն ուզեր որ տաճկա-
հայ մը ժողովրդակալութիւն շահի, ո-
րով կրնայ իրենց հացին իւրը պակսիլ:
Շարժումի խմբագիրները իրենց հա-
ւասարները կը փնտռեն եղբւր. իրենց
հաւասարները իրենց յատկութիւնը կը-
րողներ կրնան ըլլալ, այսինքն զրպար-
տիչ, ձրի անուանարկիչ եւ հայհոյիչ.
այդ տեսակէտով իրենց հաւասար կըր-
նար համարուիլ իրքիժագի խմբագիրը,
որ այժմ Պոլիս կը հանգստանայ:

- (1) Վարդ Պարիքովի յերոբուած յիշատակագրով:
- (2) Ջագրեան-Ճգնաւորեանի դատա-
վարութեան վճռով:
- (3) Վարդօի նշաւակեալ յօդուածնե-
րով:

այդ բուռ մը ժողովուրդը, կարծես հը-
րոտած Է իր սկզբունքէն իր հաշիւ-
ներու, շահի շուրջը դարձող խօսակ-
ցութեան միօրինակ եղանակէն: Ժիծաղ
եւ երգ կտրած է. յանկարծ գիթիչ
եղանակը կը բարձրանայ. «խորհուրդ
մե՛ծ եւ սքանչելի». քանի անգամ ե-
կեղեցիին մէջ երգուեցաւ, քահանան
տուն եկաւ օրհնեց եւ նորէն երգեց,
զպիւրները եկան միւսնոյն կրկնեցին,
այսու հանդերձ բարեպաշտ նայը, պար-
կեշտ եւ կրօնասէր անեցին նորէն մե-
ծագոյն հրճուանքով ականջ կուտայ ա-
նոր:

Վերի թաղի պոռոտը կը վերջանայ
ամառ կամ ձմեռ խուճերէն գէթ մէկ
քանին պէտք է սակաւիկ մը հանդիստ
առնեն Տիւշենց Երդիքը:

Տիւշենց Երդիքը վերի թաղի հայե-
րուն ամենէն զբօսալի, ամենէն փըն-
տուած, այս տեսակ օրերու մէջ, հա-
մախմբումներու կեդրոն միջավայրն է:
Շատ անգամ ինչպէս տօնական, նոյն-

ԼՐԱՔԱՂ

Եգիպտոսի մեր թղթակիցը ա-
մենաստոյգ աղբիւրէ տեղեկանալով
մեզ կ'իմացնէ թէ՛ անցեալները
Ամենապատիւ Իզմիրեան Սրբա-
զանի Անգղիոյ Թագուհւոյն պատ-
ուակալ տաներէց անուանուած ըլ-
լալու լուրը, զոր Մշակ աւետեց և
մենք ալ արտատպեցինք, բացար-
ցակապէս սուտ է և յերիւրուած
պոլսական շրջանակէ, թշնամական
նկատումներով:

—Վանայ Ալիւր գիւղէ մարտ 10ին
գրուած նամակէ մը կը քաղենք
հետեւեալ տողերը.

«Մեր կաթողիկ ըլլալու մասին
տարաձայնութիւն չունիմք սխալ են,
այդպիսի բան մը չը կայ. մեր
գիւղը ինչպէս գիտէք առաջ, այժմ
նոյնպէս իրենց հաւատքի վրայ
հաստատ կեցած են. սակայն հա-
ցի մասին մեծ նեղութեան մէջ են
հայ չը կայ որ ուտեն, մէկ քանի
անձ անօթութենէ մեռան, մենք
փառք Աստուծոյ մինչեւ այսօր ողջ
ենք. մէկ չափ դարին 50 զը. և
մէկ չափ հաճարը 65 զը. արդէն
ցորեն չենք կրնար առնել, գարի
և հաճար կուտենք. . .»

—Կը տեղեկանանք թէ քաղաքիս
«Աղջկանց կրթարան»-ի խնամակա-
լութիւնը ստանձնած են Տիկնայք
Քիւրքեան, Ծառուրեան, Մինաս-
եան, Թալհանեան, Նաուրեան,
Գալփեան և Օրիւրդ Գալփա-
եան: Այս կրթարանը յաճախող
աղջկանց թիւը 65ի կը հասնի,
որուն 20ը աղքատիկներ են. Նոր
խնամակալութիւնները իրենց առա-
ջին քայլին մէջ յաջողած են այդ
աղքատ սանուհեաց մէջ մէկ պաշտ-
պան գտնել, կը մալթենք որ ինչ-
եալ տիկնայք յաջողին նաեւ վար-
ժարանը յարմար շէնքի մը մէջ
փոխադրել, սրովհետեւ այժմու
չենք այդչափ աշակերտ պարու-
նակելու բնաւ յարմարութիւն չու-
նի:

Միւրքիւնի մէջ կը կարդանք հետեւե-
ալը.

«Երեւելի հայ բարերար մը
խմբագրութեան նամակով մը կի-

պէս պարզ օրերու մէջ հոն կը փու-
թան Ակնի տղարական եւ անտղար-
մահականացուները. հոն պտալու, կան-
չելու, կուռելու աստիճան վիճարանե-
լու եւ վերջ ի վերջոյ սուս եւ փուս
իրենց սուները գառնալու կամ կան-
խապէս օրոշուած տեղ մը հաւաքուե-
լով ուրախութիւննին շարունակելու
համար:

Ծնունդին եւ բարեկենդանին երդի-
քը կատարեալ Բաբելոնի մը կը փոխուի,
զլուխները տաքութեան պատկառելի
աստիճանի մը հասած կարծես չնչանին
թիւումնին է միայն. իրաւունքը զօ-
րաւորագոյն ձայն ունեցողին է. ա-
կանջ պէտք է որ դիմանայ. կը պա-
տահի որ մէկէնմէկ խուլ պոռնչուքը
կը դադրի. առաջարկ մը եկած է. եւ
անա կակսի պարը. իր երիտասարդական
անցեալ չըլանին մէջ համբաւեալ պա-
րող քառասունամեայ կամ յիսնամեայ մը
կը դարցնէ պարը. «ապրիս»-ի աղաղակ-
ները կը թռին ամեն բերնէ, պարը

մացնէ թէ՛ եթէ հրապարակը մաք-
րուի և յեղափոխական անկեղծ՝
անշահախնդիր մարմինները միա-
նան պատրաստ ունի 20 հազար
անգլ. ոսկի սուրբ գործին յատկա-
ցնելու համար:

«Կը յաւելու նաեւ թէ՛ եթէ իւր
անկեղծ բաղձանքները պսակուած
տեսնէ, 6-8 ամսուան կարճ ժա-
մանակամիջոցի մէջ կարող է իր
գաղափարակից բարեկամներէն ալ
ստանալ մեծամեծ գումարներ և
յիշեալ գումարի քանակութիւնը
հասցնել 100,000 անգլ. ոսկիի:

«Մեծանուն հայրենասէրը առ
այժմ անունը մեզ վերապահել
յանձնարարած է. առ այս մի տե-
սութիւն կընենք մեր յառաջիկայ
համարով:»

—Թաթար Բազարճըզէ մեզ
կ'իմացնեն թէ՛ տեղւոյն աղգայինք
Ջէյթուի աղքատներուն ի նպաստ
հանգանակութիւն մը ըրած և գու-
մարը 400 ֆրանգի հասուցած են
զոր ի մօտոյ Ուէսթմինիսթրի
դուքսին պիտի ղրկեն:

ԹԻԻՐԲԱՆԻ ՊԱՐՊԱՐ ՄԸ՝ ՏԸՐ

Կէչէն սէնէ պիւր միւթալեամբը-
տա թիւրքէրին պարպարըզըն-
տան պահս իթմիշ իտիք. վէ ֆի-
լիպէտէ նէշը օլընան Մուշաղէնէ
նամ թիւրք կաղէթասը պիլիմ
պահսըմըզտան հիտտէթէնուպ,
մարուֆը թարիֆ իթմիկիմիդ ի-
չիւն շախսըմըզա հագարէթ իթմէ-
կէ թէնէզլիւ իթմիշ իտի, իսէ
տէ ճէվապ վէրմէք իսթէմէտիք:
չունքի պիլի կէնի պիւր շէյ տէմէ-
միշաիք, իլլա մարուֆը թարիֆ
իթմիշտիք վէ պիւթիւն մէտէնի-
յէթի միլլէթէրին օ պապտէ էֆ-
քեարը պիլիմէ պիւր իտի:

Իշթէ պու տէֆա Մուշաղէնէ
նին սօն նօմէրօսընտա միւնտէրիճ
օլան աթիտէքի իպարէլէր տըդ-
զաթըմըզը ճէլպ իթմի:

«Շարք մէսլէսի տէտիքէրի շէյ
թիւրքիանըն թապիմի մէսլէսի տիր:
«Վարիպէթի շուրասը տըր քի վաղ-
թը իլէ ֆէրեսալար, իսթիւհամլար ի-

հետգնտէ կողեւորի ու պարզ քալա-
փոխները կը սկսին ոստումներու փոխ-
ուիլ. ասոր ալ կը յաջորդէ քրքիլը,
ծափը, խառնաշփոթ աղաղակը. միեւ-
նոյն տեսարանը կը կրկնուի քանի մը
անգամ մինչեւ որ թափորը իր մէջ
բաժան բաժան եկած կը շարունակէ
երդիքէն դուրս իր ուրախութիւնը:
Օրուան ամբողջ ընթացքին մէջ այրե-
րու մակընթացութիւն մը, տեղատուե-
թիւն մը վերի թաղէն վարի թաղը եւ
փոխադրածաբար կը լեցուի կը պար-
պուի, երբ վերջապէս գիշերը վրայ կը
հասնի հրաւիրելով տաքացած գլուխներ
երթալ հանգչիլ իրենց բնակարանները:
Պիտի համարձակելնք ըսելու որ այդ
օրը Ակնը որախութեան ալ մը եղած
պիտի ըլլայ հաւասարապէս:

Զ. Կամսարական

Շարունակելի

Լէ թիւը քիւնըն աղուը հիմայեանէն
աթըւան ֆուանսա թիւը քիւնըն աղուը քիւնըն
պանէ մուսկէնէն թիւնի մահման քուր-
թուը քուընըն աղուը քուընըն, պու կիւն
պու պարպար քիւրքիւրիւն(“) վիճուեանի
օրքասան գայտուազ գիւնըն կիւրքիւրիւնի
իսսան իսկիւրիւրիւնը եայդարալարա
պուընըն: Թիւը քիւնըն աղուը վէ թիւ-
սաֆ օլուընըն ինքեար իտէնէրտէն
տէնէրիւք: Լաքին պու գուընէ պիւր միւ-
լէթէ իսնատ իթմէք տէրմէյան օլընան
ատալէթսիւք իթմէք տէրմէյան օլընան
ալէլ իսնուսու նիգամ վէ ինթիգամընը-
լըգտան էն զիյատէ տիւնըն զարար օ-
լան երնէ մազընըն իսլամարտան տըր:
հիւքիւմէթ մասքէսի ալթընտա գահվէ
օնաղընտա թէրպիլէ կէօրմիւլ օլան
հայտուտ չէթէսիւնի իսլան իթմէք ճէ-
հէթի արանմայարաք, «պաղիսթանը
տիւնեան» ատա օլընմայա շայէսթէ օլան
թիւը քիւնըն արաղիսթանի պիւրէր պիւրէր
թագսիւմ իթմէք հիւքիւմէթ իթմէք
մուրաճաթ իտէն հիւքիւմէթ իթմէք կէր-
չի հայտուտ ճընըն տէնիւլէմէք իտէն
եանքէսիւնի լազապը վէրիւլէմէք օլուր
իսէ աքսի նէ՞ իլէ իսպաթ օլուր:

Շարք մէսէլէսիւնտէն մազսէտ թիւը-
քիւնըն իսլանը վէ հուգուըն մէտէնիլէ
վէ շախիլէնիլ թէնմիւնի տէկիլ տիւր(“):
Ֆիւնէլէրիւն մէրամը իսլամարը սօյտըգ-
տան սօնրա ամէլէ վէ հայվան կիւլի
գուընմազ օլուընըն անլաթմազ իչիւն
իսլամարը կէօղէրիւնի տէօրտ ալմուը
տըր: վազաա պիւր միւլէթին պաշգա-
լարընտան իսայր պէքէմէսի քէնտի է-
լի իլէ քէնտի պաշընը քէնմէսիւնէ միւ-
տալի տիւր: միւլէթին գուսուըն վէ ա-
լըպարընը սազլայանլար միւլէթէ մէ-
զար գազար: Թիւը քիւնըն իսլամարընը
տիւրէլմէք իչիւն, թէքար ճանլա-
մազ իչիւն եալընը «սէրպէստի մաթ-
պուաթ» (մամլոյ ազատութիւն) քեա-
ֆի տիւր (°): Զիրա հէր ճէմիլէթտէ
«գիւրիւնըն միւլէթ» մէվնուտ տըր(“):
Թէքիւր սիւրա թէքիւրիլ իսէ «աման
սէնի քէսէլիմ» չէքիւնտէ պիւր ընճա
տըր:»

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

— Իճրա օլընաճազ ինթիսապ-
լարտան տօլայը Մ. Գարապէլօֆ
Թրնօվայա կիթմիլտիւր:

— Քէօստէնտիլ, Տուպիցա, Նի-
քօրօլի վէ Սթանիսլաւա պէլէ
տիլէ ազալարըն ինթիսապլարը
իճրա օլընմը վէ չիմտիքի հիւ-
քիւմէթ լարթիսի էքսէրիլէթ գա-
զանմը տըր: Էսքի Ճուճաա գա-
սապասընտա իսէ Սթօյիլօֆ լար-
թիսի գազանմը:

— Թէքիւր սիւրա գօնֆէրանը-
նա իլթիւրաք իթմէք իչիւն Պուլ-
կարիտան Մ. Մարքօ Պալապա-
նօֆ (սապըգ խարիճիլէ նաղըրը)

(“) Տէմէք Ֆրանսա վէ սայիւր միւլէթէ-
տիւն միւլէթէր թիւը քիւնըն պարպար-
լընըն պիւրիւմ հազարընը կիւլի
թաստիլ իտէյօր օ հալտէ նէ՞ հազգ ի-
լէ «Մուսկէնէն» ինի մուհարթիւրի, պի-
զիւմ շախիլմըն հազարէթ իթտիւ, էվ-
վէթ պարպարա պարպար տէրլէր, ա-
լէմիւն ալտիկի վէ չէնիտ տէլիլէրէ
իսպաթ օլընտըղը չէյի սէօյլէմէք մա-
րուքը թարիֆ տէմէք տիւր, վէ պու
սէպէպտէն շախիլէթէ թօզանմազ մու-
հարիւրիւք մէսլէքիւնէ հազընմազ առիւր
տիւր:

(“) Ֆագաթ թիւը քիւնըն էմալը եօզ
ալը:

կէօնտէրիլէմէք տիւր: վէ Մ. Պու-
լապանօֆա միւլապիւր (խորհրդա-
կան) օլմազ իւրէ Սօֆիանըն մէք
թէպի ալի մուսլիմի Մ. Սթօյան
Միտայօլմիւքի վէ միւրալայ Ակա-
րա տաիւրի կիտէմէքիւր տիւր:

— Պուլկարիանըն վիէննա մաս-
լահաթ կիւրարը օլան Մ. Սըրմա-
ճիէֆ ալըն մէմուրիլէթլէ Սթան-
պօլա կիթմէք իսթէմէտիկի սէ-
պէպլէ, հիւքիւմէթ՝ Աթիւն մաս-
լահաթ կիւրարը Մ. Տիմիթրօֆը
մուվազգաթէն Սթանպօլա վէքիլ
թային իթմիլ տիւր:

— Էրմէնիսթանտա գահէթգատէ
վէ սէֆիլ հալտէ պուլընան միւ-
լէթտալարընը պիւր իմտա օլ-
մազ իւրէ չէհրիմիլին պազը
կէնճէրի պիւր թէաթրօ մէրմէք վէ
հասըլաթը Հայաստան սէֆիլէրի-
նէ թախսիս էյլէմէք թէչէպպիւ-
սիւնտէ իքէն, պազը մէօթէպէր
գաթլար թէաթրօյի թէչէպիլ իթ-
տիւրապ, Ս. Զատիկին իլք հաֆ-
թասընտա պիւր գօմիսիւնը մախ-
սուս թէչէքիլի իլէ, վարնատա
միւլէթմէքիւն հէր պիւր միւլէթտէն
իսնէ թէճէմիւր իտէմէքիւրիւն
պէյան իթմիլչէր:

ԿԻՐԻՏ

Բրէնս Եօրկիւնի Սթանպօլա
ազիմէթէ թէչէպիս օլմըն տըր,
ընվայէթէ կէօրէ, Բրէնս Պապը
Ալիւն հալլէրիւնտէն թաճիլ օլ-
մըն, զիրա Պապը Ալի Կիրիտէ-
քի իսլամարտա էնթրիգալար չէ-
վիւրիւր քիւր առանըն թէպէրի
միւլմէք օլմալըն: պու սէպէպլէր-
տէն տօլայը Բրէնսին Սուլթանա
զիյարէթ իթմէսի միւնսիպէթսիլ
տիւր:

Քէզա մէսմուսթա կէօրէ Բրէնս
Եօրկի տէօտ ալվէթլէրէ միւրա-
ճաթլէ ատանըն Պուլկարիա կի-
պի եալընըն իսմէն Սուլթա-
նըն հաթիւրիլէ ինվանընը թա-
լըյան սէրպէսթ պիւր պէլիք իթ-
մէլէրիւնէ արզու պէյան իթմիլ,
վէ պիւնաէն ալէյհ գօնսօլուսար
տախի բօլիթիգա մէմուրը ինվա-
նընա հայիլ օլսընլար տէմիլ: Ֆա-
գաթ տէվլէթլէր Բրէնսին պու ար-
զուսընը չիմտիլիք գապուլ իտէմէ-
միլչէր: պու սէպէպլէ տախի Բրէնս
պիւր աղ միւլէթէսիֆ տիւր:

Ալմանիա պու կիւնէ գատար
կիրիտա գօնսօլուսար պուլընմատը-
ղը հալտէ, եէնի գօնսօլուս թային
իթմէք իսթէր իմիլ:

ԱԶԳ. ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՆՆ ԻՍԹԻՖԱՍԸ

Սթանպօլտան ապրիլ 17 թա-
րիլիլէ քէչիտէ օլընան թէլէկրա-
ֆա նազարէն, Ալգ. Պատրիար-
քարանըն վարչական կրօնական,
վէ Քաղաքական Ժողովար պիւր-
տէն իսթիֆա վէրմիլչէր: իսթի-

ֆալարըն սէպէպիլ իսէ իքի սէնէ-
տէն պէրու հէր պիւր միւրաճաթ:
լարը հիւքիւմէթ տէն գապուլ օ-
լընմալը վէ հիւքիւմէթ վատա-
րընը իճրա իթմիլչէր օլուսը տըր:
Ժողով ազալարը միւլէթ էնտիւտէ
մէսուլ գալմաճազ իչիւն միւլտէթ-
լէրի իսթաճ պուլմազտան իսթիֆա
վէրմէկէ մէճպուր օլմուլար: պու
սէպէպլէ եէնի ինթիսապ իչիւն
Երեսօրիսանական Ժողով թէճէմ-
միւ իթմէք լազըմ կէլէմէք քի-
հիւքիւմէթ ալա խօշլանմազ: վէ
պու սէպէպլէ Էրմէնի մէսէլէսի
նիտէն ալլըմազ տըր:

ՄԻԻԹԵՆԵՎ ՎԻՅԷ

Մէչհուր Նամըզ բաշանըն մախ-
սուսը Աճմէտ պէյ վէ մէթէպի
հարպիլէնիլ մաթէմաթիկ միւլտէր-
իսի միւրալայ Հիւսնի պէյ, հէր ի-
քիստէ Սուլթանըն հալլէրիւն-
տէն օլտըղարը հալտէ «կէնճ
Թիւրքիս» նամ գօմիլթէյէ մէնսուպ
օլմալարընտան տօլայը կէչէլէրտէ
Սթանպօլտան գաշմը վէ Բաքէ
նամ Ֆրանսը չիւրքէթիւնի Սիւր-
քասի վաթօրընա լարգիպէն Մար-
սիլիսայ կիթմիլչէր տիւր:

Արմէնիսըն պէյանընա կէօրէ,
մէրգուճ կէնճէր Մարսիլիսայ եէ-
թիլմէլէրիւնտէ թիւրք գօնսօլուսը
օնլարըն եանընա կիտուպ, Սթան-
պօլա ալտէթ իթմէլէրի իչիւն
գանտրմայա շալլչմըն տըր: Ֆա-
գաթ գօմիլթէնիլ չէհրի մէքիւր-
տէ պուլընան պիւր մէմուրը անլէրի
Բարիսէ կէօնտէրմէկէ մուվաֆազ
օլմըն տըր:

— Սեմաֆօրըն Սթանպօլ մուլս-
պիւրի Էրմէնիլէրտէն տօլայը չու-
հօլտա մալուճաթլար վէրմիլ տիւր:
«Վիլայէթլէրտէ Էրմէնիլէրիւն
հալի կիթտիքէ ֆէնալալըյօր:
գըլլըգ 1896-97 սէնէլէրտէ իճ-
րա օլընան գըրկընտան գուսուր
գալանը իքմալ իտէմէք տիւր: պու
սէֆիլ էհալի գուվլէթիւնի զայա
իթմիլ վէ Բաթրիգհանէ էնվայի
միւլչիւրաթ ալթընտա էլիլմիլ
օլմալլէ թիւրք հիւքիւմէթի էօ-
նիւնէ տիլ չէօքմէքտէն մատա
պիւր չէյ եաթմայա մուգթէտիւր
տէկիլ տիւր:

«Ֆագաթ Էվրոգատա պուլընան
Էրմէնիլէր միւլէթի գուրթարմազ
վազիֆէսիւնի իւզէլլէրիւնէ ալմըն
օլմալլէ՝ պու կիւնէ գատար իտի-
լէն թէճուրպէլէրիւն սէմէրէսիլ
գալմըն օլտըղընա տըգգաթ իթ-
մէլէրէք, գալիսայա տէվլաճ իթ-
մէք իսթէյօլար: Էլան իւմիտ ի-
իտէրլէր քի Էվրոգա Էրմէնիլէրիւն
հուգուրընը մուհաֆաղա իտէմէք:
լաքին պուլընա պօշ իւմիտ օլտը-
ղընա օլ գատար թէճուրպէլէր-
տէն սօնրա գանի օլմալը տըրլար:
«Իւլ եիւզ պիւն Էրմէնիլէրիւն գը-
րըմասընա Էվրոգա սէյիւրի կիպի
գըմրամատը, եիւնէ օ՝ գատար գըրը-
լաճազ օլուր իսէ գըմրամայաճազ
տըր: Էրմէնիլէրիւն սիւրահա սարը-

լուպ ըստան իթմէլէրի խէյալ տիւր:
Գօմիլթէլէր էկէր եալընը քէնտի
քէնտիլիլիլէ պիւր չէյ հարմադ-
լար վէ նէ տէ հարմադար միլլէթ
տաշլարընըն հալիլիլի տաշա զիյա
տէ ֆէնալաշտըրմայա սէպէպ օլա-
ճազ տըրլար: . . .»

— Պ. Ալէքսանդր Բիէթրինօ
Չէրնօվիլ 75 եալընտա վէֆաթ
իթտի: Մուսաիլէյհ վալահիա էր:
մէնիլէրիւնտէն օլուպ վուգօվիսայա
հիճրէթ իթմիլ իտի: 1870տէ վի-
էննա բարլաճէնիլտէն ազա օլուպ,
պէօյիւք օլալար չէվիւրմիլ վէ մի-
նիսթր օլմուլ ըտը: Ֆագաթ սօն-
րա բօլիթիգա իչլէրիւնտէն էլ չէք-
միլ տիւր:

— Ալթըն Եէտի սէնէտէն պէրու
Բարիստէ իգաճէթ իթմէքտէ վէ
տիւրօմաթլըղը իլէ չէօհրէթ պուլ-
մըն օլան Միլքօն խան՝ Նուսրէտ,
տիւն շահըն իրատէսի իլէ Բոմա-
տա աճէմ էյլիլիլիլիլէ թային օլըն-
տը: Մէլքօն խան տաշա էվլէլ
Լօնտրատա տախի աճէմ էյլիլիլիլի
իթմիլ օլմալլէ, մաշէլին պէօյիւք
գաթլարըն, Բրէնս տը կալըն վէ
Լօրտ Սօլպէրիւնի հիւսնի թէ-
վէտէլհիլիլի գազանմըն տըր:

— Եէմէնտէն ալընան հալմատի-
սէ պիւնաէն, Արապ սալլար Գիւֆի
ճիվարընտա պիւր թապուր թիւրք
սաքէրի գըրմըչլար վէ Միւլչիւր
Ապտիւլահ բաշա Սախալայա տօղ-
րու գաշմըն:

— Պիւր գատար Չին սաքէրլէրի
Թայիւրի Ֆիւտէ ինկիլլէրիւն իւ-
զէրիւնէ հիւսնու իթմիլչէր իսէտէ,
կէրի սիւրիւլմիլչէր տիւր: Ֆ-
պիլաիլէրէ ինկիլլիլ պանտէրաթ
մաշէլի մէքիւրէ տիւրիլմիլ տիւր:

— Սթանպօլտան իլիմլէրիւն իք-
մալ իթմէք իչիւն Պէրիլիլէ կիթ-
մէքտէ օլան 30 թիւրք գապիլթէլ
չըմէնտըքէլէր ինտիքտէն սօնրա,
Սուլթանըն պիւր էմրի իլէ կիթ-
մէքտէն մէնն օլընտըլար:

— Թիւրքիա կէօմիլլէրիւնտէ
Էվրոգա մալլարըն միւլչիւրաթ վէ-
րիլմէքտէ օլմասընտան տօլայը
ուճուճ Սթանպօլ էյլիլիլիլիլիլիլի
մաալտէ նօթալարլէ բրօթէսթ իթ-
տիլէր:

— Կիրիտի Գանտիա չէհրիւնտէ
իսթիլալ չըգարմըն օլան իսլաճ
միւլչիւրաթ տախի աֆիլ օլընմա-
սը խաւսուսընտա թիւրք հիւքիւ-
թի տէվլէթլէրէ ընճա իթմիլ տիւր:

Arice Lazare
51. str. spatar. Bucarest
ՅԱՆՁՆԱԿԱՆՏԱՐ

Հայերէն և եւրոպական գրքերու
թերթերու բաժանորդագրութիւն
և ալ տմեն տեսակ յանձնարարու-
թիւն կընդունի:

Թղթի և պահարանի վրայ բարձ-
րաքանգակ գրոշմիլու համար ան-
ուան և մականունի միացած սկզբ-
նատուեր կը վաճառէ ի գին՝

1 ֆրանկ, ֆրանգօ: